

NYA aktuellt

I POLITIKEN

Ta inspiration från Kanada

Publicerad den 6 februari 2023 | #10/2023

Kan Kanadas vägval inspirera svenska socialdemokrater i sin klimatpolitik? Det tror insändarskribenten Ingela Bollgren Hjertqvist.

Dieselpriiset avgjorde kanske riksdagsvalet? Vidlyftiga löften om prissänkningar på drivmedel på uppemot 10 kronor per liter var förstas ljuv musik när priserna på bensin och diesel skjutit i höjden. Men nu sitter Sverigedemokraterna och högerregeringen i en rävsax. Det är dags att Socialdemokraterna visar var skåpet ska stå!

När verkligheten kom ikapp så landade prissänkningen på en bråkdel av utfästelserna, 41 öre för diesel och 14 öre för bensin. Samtidigt kostar denna skrattretande prissänkning statskassan flera miljarder. Pengar som så väl behövs på andra håll, när allt fler får stora svårigheter att få vardagen att gå ihop.

Och vad än värre är, detta är ett stort bakslag för Sveriges klimatambitioner. Sveriges klimatmål säger att koldioxidutsläppen från transportsektorn ska minska med 70 procent till 2030 jämfört med 2010. Ett klimatmål som alla partier utom SD var överens om, och som sedan slagits fast i klimatlagen. Så hur ska vi nå klimatmålet? Ja, ”gör vi det inte, så gör vi det inte” svarar finansministern nonchalant. Men lika lättsinnig attityd kommer inte EU att acceptera. EU är just i färd med att driva igenom det stora klimatpaketet Fit for 55 och ska Sverige som ordförandeland nu skämma ut sig med en klimatpolitik som helt tappat stinget?

Ekonomerna säger att det mest effektiva sättet att minska utsläppen är att höja priset på drivmedel. Men gula västarnas framfart i Frankrike visade att detta är en känslig fråga. Högersidan har alltså målat in sig i ett hörn med de utlovade prissänkningarna. Å ena sidan, risk för folkliga protester och minskat väljarstöd om drivmedelspriset höjs. Å andra sidan, om inte regeringen levererar här, så kommer EUs skärpta krav leda till att andra delar i samhället måste kompensera, eller att Sverige tvingas köpa in dyra utsläppsrätter som belastar skattebetalarna.

Socialdemokraterna måste nu ta chansen och visa att Sverige fortfarande är en kraft att räkna med i klimatpolitiken!

För det finns en lösning och här har Kanada visat vägen. Kanada införde för ett par år sedan Fee and Dividend, som innebär en stigande avgift på fossila utsläpp. Och det unika med idén är att intäkten sedan delas ut direkt i lika stora delar till var och en i befolkningen. Inga protester har hörts från allmänheten och Trudeau som införde systemet blev omvald.

För Sveriges del heter förslaget Avgift och Utdelning och inriktar sig i första hand på vägtrafiken, som står för en tredjedel av Sveriges utsläpp av växthusgaser. En avgift ska läggas på alla drivmedel som alstrar koldioxid, alltså både bensin, diesel och biodrivmedel. Avgiften ska justeras varje år så att utsläppen minskar med minst 10 procent årligen. Intäkterna ska sedan delas ut varje månad i princip i lika delar till varje vuxen medborgare och en halv andel till barn. De som kör långt och med stora bensinslukande fordon kommer att få betala mer i koldioxidavgift än de får tillbaka. Däremot kommer de som kör bensinsnålt, eller inte alls, att gå med vinst. De som bor på landsbygden och framför allt i glesbygden bör dock få en ökad andel eftersom reseavstånden ofta är längre och allmänna kommunikationerna sämre

Den här idén har många fördelar.

Först och främst skulle de klimatskadliga utsläppen från trafiken minska radikalt. Elektrifieringen skulle påskyndas och fler skulle välja alternativa färdssätt. Folkhälsan kommer att må väl!

Utdelningen är avgörande för att systemet ska vinna acceptans hos befolkningen.

Förslaget är rättvist och har en tydlig ekonomiskt omfördelande effekt. Alla och envar får varje månad en klimatbonus, oberoende av om man kör bil eller inte. Merkostnaden kommer främst att drabba dem som kör stora bensinslukande bilar (i stor utsträckning SUV:ar, vanligast förekommande runt storstäderna). Organisationen Oxfam Sverige har visat att de fossila utsläppen per person från konsumtion är drygt tre gånger större hos de 10 % av befolkningen med högst inkomster jämfört med den fattigare halvan av befolkningen. Framför allt är det bil- och flygresor som sticker ut

För traditionell socialdemokratisk politik kan förslaget kännas främmande. Ett ”paradigmskifte” för att använda 2022 års modeord. En naturlig invändning är att en sådan här avgift eller skattehöjning skulle kunna användas så mycket klokare via statskassan i olika välfärdssatsningar. Men problemet är att människor knappast köper det argumentet. Kopplingen mellan prischocken vid pumpen och en ny välfärdsförmån upplevs inte som glasklar. Däremot med Avgift och Utdelning så är sambandet tydligt mellan de egna körvanorna och det ekonomiska utfallet och därför lättare att acceptera.

Klimatkrisen är ett hot som vi knappast förmår överblicka. Vi har inte tid att vänta längre! För att rädda våra barns och barnbarns framtid måste vi pröva nya vägar. Socialdemokratin kan nu visa världen att vi vågar tänka nytt.

Ingela Bollgren Hjertqvist

klimatengagerad socialdemokrat i Bromma